स्थानीयस्तरका शान्ति समितिको कार्यक्रम कार्यान्वयनसम्बन्धी मार्गदर्शन, २०७०

प्रस्तावना

शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र बमोजिम स्थानीयस्तरबाट शान्ति प्रवर्द्धनका कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा अगाडि बढाउन नेपाल सरकारले स्थानीय शान्ति समितिका कार्यक्षेत्रगत शर्त एंव स्थानीय शान्ति समिति निर्देशिकाबमोजिम स्थानीय शान्ति समिति गठन गरी ती समिति क्रियाशिल रहँदै आएका छन् ।

स्थानीयस्तरमा संचालन हुने कार्यक्रमलाई पारदर्शी, व्यवस्थित, जवाफदेही, गुणस्तरयुक्त बनाउन र दिगो शान्ति प्रवर्द्धनमा सहयोग पुऱ्याउनसमेत आवश्यक भएकोले स्थानीय शान्ति समिति निर्देशिका, २०६६ को बुँदा नं. १२.१ को अधिनमा रही मन्त्रालयले यो मार्गदर्शन बनाई लागू गरेको छ ।

१. नाम र प्रारम्भ: (१) यी मार्गदर्शनको नाम " स्थानीयस्तरका शान्ति समितिको कार्यक्रम कार्यान्वयनसम्बन्धी मार्गदर्शन, २०७०" रहेको छ ।

(२) यो मार्गदर्शन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस मार्गदर्शनमा,-

(क) "कार्यक्षेत्रगत शर्त" भन्नाले स्थानीय शान्ति समितिको कार्यक्षेत्रगत शर्तहरु, २०६५ सम्झनु पर्छ ।

(ख) "निर्देशिका " भन्नाले स्थानीय शान्ति समिति निर्देशिका, २०६६ सम्झनु पर्छ ।

(ग) "आर्थिक कार्यविधि नियमावली" भन्नाले आर्थिक कार्यविधि नियमाबली, २०६४ सम्झनु पर्छ ।

(घ) "मन्त्रालय" भन्नाले शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "स्थानीयस्तर शान्ति समिति" भन्नाले कार्यक्षेत्रगत शर्तहरुको दफा ३.३ अनुसार गठित जिल्लास्तरीय, नगरपालिकास्तरीय र गाउँ विकास स्तरीय शान्ति समिति सम्झनु पर्छ ।

(च) "अख्तियारी प्राप्त निकाय" भन्नाले जिल्लास्तरीय शान्ति समितिको हकमा सम्बन्धित जिल्लाको प्रमुख जिल्ला अधिकारी, गाउँ विकासस्तरीय शान्ति समितिको हकमा सम्बन्धित जिल्लाको स्थानीय विकास अधिकारी र नगरपालिकास्तरीय शान्ति समितिको हकमा सम्बन्धित नगरपालिकाको कार्यकारी अधिकृत सम्झनु पर्छ ।

(ज) "योजना" भन्नाले स्थानीयस्तरका शान्ति समितिबाट शान्ति प्रबर्द्धन सम्बन्धी तयार पारिएको आवधिक वा वार्षिक योजना सम्झनु पर्छ ।

(झ) "कार्यक्रम" भन्नाले निश्चित उद्देश्य प्राप्तिका लागि तयार गरिएको कार्यक्रम सम्झनु पर्छ ।

३. स्थानीयस्तरका शान्ति समितिको कार्यक्रमको उद्देश्य देहाय बमोजिम हुनेछ :-

(क) शान्ति स्थापना कार्यमा सहजीकरण गर्ने;

(ख) समाजमा मेलमिलाप, पिडासमन तथा सामाजिक सद्भाव कायम राख्ने;

(ग) समाजमा द्वन्द्व न्यूनीकरण तथा सहअस्तित्वको वातावरण स्थापना गर्नमा टेवा पुऱ्याउने;

(घ) मन्त्रालयका कार्यक्रम संचालनमा सहयोग गर्ने;

(ङ) द्वन्द्व पीडितहरुलाई राहतको महशुस हुने गरी कार्यक्रम संचालन गर्न गराउन सहयोग पुऱ्याउने ।

४. जिल्लास्तरीय शान्ति समितिको कार्यक्रम संचालन सम्बन्धी व्यबस्थाः

(क) निर्देशिकाको बुँदा नं. १२ मा उल्लेख भए वमोजिम प्रशासनिक कार्यको लागि मन्त्रालयबाट विभिन्न शीर्षकमा रकम विनियोजन गरी अख्तियारी पठाईनेछ । कार्यक्रमको अख्तियारी प्राप्त हुनासाथ सोको जानकारी सम्बन्धित जिल्लास्तरीय शान्ति समितिलाई दिने कर्तव्य अख्तियारी प्राप्त गर्ने अधिकारीको हुनेछ । प्रशासनिक बजेटको व्यबस्थापन एंव कार्यान्वयन जिल्लास्तरीय शान्ति समितिसँगको समन्वयमा हुनेछ । कार्यक्रम बजेटको हकमा जिल्लास्तरीय शान्ति समितिबाट वार्षिक कार्यक्रम प्रस्ताव भै मन्त्रालयबाट स्वीकृत भईसकेपछि जिल्लास्तरीय शान्ति समितिले अख्तियारी प्राप्त निकायसँग समन्वय गरी कार्यान्वयन कार्यतालिका अनुसार कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ ।

(ख) उल्लिखित कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि सोको वील भरपाई समेत अख्तियारी प्राप्त निकायमा पेश गर्नु जिल्लास्तरीय शान्ति समितिको कर्तव्य हुनेछ । यस प्रयोजनको लागि अर्को व्यबस्था नभएसम्म मन्त्रालयले सम्बन्धित जिल्लाको प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई अख्तियारी प्रदान गर्न सक्नेछ ।

५. नगरपालिका/गाउँ विकास स्तरीय शान्ति समितिको कार्यक्रम संचालन सम्बन्धी व्यवस्थाः

मन्त्रालयबाट प्राप्त रकमबाट गाउँ विकास स्तरीय तथा नगरपालिका स्तरीय शान्ति समितिले देहाय वमोजिमको कार्यक्रम संचालन गर्न सक्नेछनः-

(अ) शान्ति समितिले शान्ति प्रवर्द्धनका क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी, गैर सरकारी निकायसँगको सहकार्यमा संचालन गर्ने कार्यक्रम;

(आ) गाउँ विकास स्तरीय/नगरपालिका स्तरीय शान्ति समितिका सदस्यहरुको क्षमता अभिवृद्धि, गोष्ठी, सेमिनार र तालिम सम्बन्धी कार्यक्रम;

(इ) गाउँ तथा नगरपालिकास्तरमा शान्ति प्रवर्द्धनका क्षेत्रमा भए गरेका कार्यको संचार माध्यमबाट प्रचार प्रसार सम्बन्धी कार्यक्रम;

(ई) द्वन्द्वपीडित सम्बन्धित लक्षित कार्यक्रम;

(उ) मन्त्रालयबाट स्थानीयस्तरमा संचालित कार्यक्रमको अनुगमन;

(ऊ) शान्ति प्रवर्द्धनका क्षेत्रमा समितिले आवश्यक ठानेका अन्य कार्यहरु ।

६. नगरपालिका/गाउँ विकास स्तरीय शान्ति समितिको प्रशासनिक तथा लेखा संचालन सम्बन्धी व्यवस्थाः

(क) मन्त्रालयबाट गाउँ विकासस्तरीय शान्ति समितिको लागि प्रशासनिक तथा कार्यक्रमको खर्च गर्ने अख्तियारी सम्बन्धित जिल्लाको स्थानीय विकास अधिकारीलाई पठाईनेछ । अख्तियारी प्राप्त हुनासाथ सोको जानकारी सम्बन्धित जिल्लास्तरीय शान्ति समिति र गाउँ विकासस्तरीय शान्ति समितिलाई अख्तियारी प्राप्त गर्ने अधिकारीले दिनुपर्नेछ । गाउँ विकासस्तरीय शान्ति समितिले प्राप्त अख्तियारीको ५० प्रतिशत सम्म रकम प्रशासनिक कार्यको लागि खर्च गर्न सक्नेछन् ।

(ख) अख्तियारी प्राप्त हुनासाथ सम्बन्धित गाउँ विकासस्तरीय शान्ति समितिले वार्षिक कार्यक्रम प्रस्ताव गरी समितिको बैठकबाट निर्णय गराई सोको प्रतिलिपि सहित स्वीकृतिका लागि अख्तियारी प्राप्त अधिकारी समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ र सोको जानकारी जिल्लास्तरीय शान्ति समितिलाई समेत दिनुपर्नेछ ।

(ग) अख्तियारी प्राप्त अधिकारीबाट वार्षिक कार्यक्रम स्वीकृत भईसकेपछि कार्यान्वयन कार्यतालिका अनुसार कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ ।

(घ) गाउँ विकासस्तरीय शान्ति समितिका लागि मन्त्रालयबाट पठाईएको रकम अख्तियारी प्राप्त अधिकारीबाट सिधै गाउँ विकास समितिको खातामा रकम जम्मा गर्नुपर्नेछ । त्यस्तो कार्यक्रम तथा बजेटको लेखा व्यवस्थापन निर्देशिकाको बुँदा नं. ५.१६ वमोजिम हुनेछ ।

(ङ) नगरपालिका स्तरीय शान्ति समितिको लागि प्रशासनिक तथा कार्यक्रम खर्चको अख्तियारी मन्त्रालयले सम्बन्धित नगरपालिकाको कार्यकारी अधिकृतलाई पठाउनेछ । नगरपालिका स्तरीय शान्ति समितिले प्राप्त अख्तियारीको ४० प्रतिशत सम्म रकम प्रशासनिक कार्यको लागि खर्च गर्न सक्नेछ । नगरपालिका स्तरीय शान्ति समितिले कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न आवश्यकता अनुसार जिल्लास्तरीय शान्ति समितिको सहयोग लिन सक्नेछ ।

(च) गाउँ विकासस्तरीय तथा नगरपालिकास्तरीय शान्ति समितिको लागि प्रशासनिक खर्च अन्तरगत आवश्यक पर्ने स्टेशनरी, मसलन्द, समितिको बैठक बस्दा लाग्ने चियापान खर्च समेत समावेश हुनेछन् । मन्त्रालयबाट व्यवस्था गरिएको बजेट कार्यक्रमको लेखा व्यवस्थापन निर्देशिकाको बुँदा नं. ५.१६ वमोजिम हुनेछ ।

७. **प्रतिवेदन :-**

कार्यक्रम सम्पन्न भईसकेपछि स्थानीयस्तरका शान्ति समितिले निर्धारित ढाँचामा कार्य सम्पन्न गरेको प्रतिवेदन तयार गरी देहायको निकायमा पेश गर्नुपर्नेछ :-

(क) गाउँ विकासस्तरीय शान्ति समितिले जिल्लास्तरीय शान्ति समिति र जिल्ला विकास समितिको कार्यालय;

(ख) नगरपालिकास्तरीय शान्ति समितिले जिल्लास्तरीय शान्ति समिति र मन्त्रालय;

(ग) जिल्लास्तरीय शान्ति समितिले शान्ति समितिबाट प्राप्त प्रगति प्रतिवेदनको बिश्लेषण सहित समष्टिगत प्रतिवेदन मन्त्रालय;

(घ) अख्तियारी प्राप्त निकायले प्राप्त अख्तियारी अनुसार भएको खर्च एवं सम्पन्न भएको कार्यक्रमको भौतिक तथा वित्तीय प्रतिवेदन समय-समयमा मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

(ङ) स्थानीयस्तरका शान्ति समितिलाई प्राप्त कार्यक्रमको प्रगति विवरण जिल्ला विकास समितिको कार्यालयले आयोजना गर्ने प्रगति समिक्षामा जिल्लास्तरीय शान्ति समितिले प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ ।

८. **अन्य ब्यबस्थाः-**

(क) जिल्लास्तरीय शान्ति समितिले गाउँ विकासस्तरीय/नगरपालिकास्तरीय शान्ति समितिको कार्यक्रममा आवश्यक सहयोग, समन्वय तथा अनुगमन गर्न सक्नेछ ।

(ख) स्थानीयस्तरका शान्ति समितिले कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्दा लागत साझेदारीमा गर्ने गरी योजना बनाउन सक्नेछन् ।

(ग) अख्तियारी प्राप्त निकायबाट कार्यक्रम सन्चालनको लागि पेश्की प्राप्त गरी सम्बन्धित शीर्षकमा खर्च गरेको अवस्थामा सोको विल भरपाई समेत सम्बन्धित निकायमा पठाउने र अख्तियारी प्राप्त निकायले दिएको पेश्की समयमा नै फर्छ्यौट गराउनु पेश्की प्राप्त गर्ने निकायको कर्तव्य हुनेछ ।

(घ) मन्त्रालयबाट प्राप्त अख्तियारी वमोजिमको प्रशासनिक तथा कार्यक्रम बजेट प्रचलित कानूनको रीत पुर्‍याई खर्च गर्ने, खर्चको लेखा राख्ने, निर्धारित समयमा आर्थिक विवरण तयार गरी पेश गर्ने, लेखा परीक्षण गराउने, लेखा परीक्षणबाट औल्याइएको बेरुजुको लगत खडा गरी फछ्र्यौट गर्ने गराउने समेतको कर्तव्य अख्तियारी प्राप्त अधिकारीको हुनेछ ।

९. **व्याख्या गर्ने अधिकार :**

मार्गदर्शनमा उल्लेख गरिएका व्यवस्था कार्यान्वयन गर्दा कुनै द्विविधा उत्पन्न भएमा सो विषयमा मन्त्रालयले गरेको व्याख्या अन्तिम हुनेछ ।

१०. **बचाउ :**

यो मार्गदर्शन स्वीकृत हुनु अघि भए गरेका कार्यहरु समेत यसै मार्गदर्शन अनुसार भएको मानिनेछ ।